

9. december 2014

Ammoniakforureningen kan reduceres

Ammoniakforurening er særdeles skadeligt for både sundhed og natur. Ammoniak går i forbindelse med svovl-forbindelser, som især kommer fra skibene og danner partikler. Fine partikler er årsag til over 3.000 for tidlige dødsfald i Danmark hvert år. Hertil kommer øget sygelighed hos tusindvis af mennesker. Hovedparten af de fine partikler blæser ind over os fra udlandet, men 15-25 % kommer fra danske kilder – og her er ammoniak fra landbruget en af de væsentligste årsager.

Samfundsøkonomiske beregninger fra Aarhus Universitet (DCE) viser, at de danske udledninger af ammoniak medfører helbredsskader for over 11 mia. kr./år. Heraf udgør skader på den danske befolkning 13 %, mens de 87 % udgøres af helbredsskader i udlandet som følge af den danske ammoniakforurening. Det er beregnet, at ammoniak-forureningen koster 156 kr./kg alene i sundhedsskader. Hertil kommer skader på naturen, som er svære at gøre op i penge. Det drejer sig bl.a. om at planter, f.eks. orkideer, som trives bedst i relativt kvælstoffattige miljøer, men som trues af ammoniaknedfald.

Men hvad koster det så at reducere forureningen? Under 50 kr./kg i de større dyrebesætninger (over 150 dyreenheder). Det giver altså stort samfundsøkonomisk overskud at sænke ammoniakforureningen. Men da det ikke er husdyrbrugene, der betaler for sundhedsskaderne, kan det ikke nødvendigvis betale sig privatøkonomisk. Derfor er det nødvendigt, at politikerne kommer på banen med nogle virkemidler. Teknologierne til at reducere ammoniak findes, og prisen er overkommelig.

Ammoniak-udslip reguleres internationalt. Den globale Göteborg-protokol sætter reduktionsmål for 2020, og her har Danmark fået tildelt et reduktionsmål på 24 %. Disse mål skal gennemføres i EU via direktivet National Emission Ceilings (NEC). Et forslag fra Kommissionen giver ligeledes Danmark et mål på 24 % i 2020. Forslaget er endnu ikke vedtaget i Ministerråd og Parlament. Danmark har et højere mål i 2020. Til gengæld sætter Göteborg-protokollen højt mål for en række andre lande i 2030. Da Danmark har et meget højt udslip ift. vores størrelse, er der gode grunde til, at vi skal reducere hurtigere end andre lande. Samtidig kan kravet vendes til en fordel – når fordampningen af ammoniak reduceres, bliver der mere kvælstof tilbage i gyllen, hvorved dens gødningsvirkning forbedres, og der kan spares på kunstgødning.

Der er allerede sket en reduktion i Danmark, dels ved bedre metoder til gylleudbringning, dels ved at der stilles krav til staldindretning, når disse skal miljøgodkendes – ved nyanlæg og udvidelser. Men for at nå målet i 2020 er vi nødt til også at forbedre eksisterende staldanlæg. Dette kan gøres ved overkommelige investeringer i form af f.eks. gylleforsuringsanlæg. Men der er brug for økonomisk tilskyndelse til, at det sker. Det Økologiske Råd foreslår derfor, at der indføres en støtteordning til renere teknologier, som reducerer ammoniak-udledning. En sådan støtteordning kan finansieres via et gebyr på ammoniakudledning. På denne måde får husdyrbrugene en dobbelt tilskyndelse til at reducere forureningen. Små brug og brug med fritgående dyr har dog ikke de samme teknologiske muligheder og bør derfor fritages for gebyret.

Christian Ege, sekretariatsleder, Det Økologiske Råd